

Nr 1279

Láhka**sámedikkis addojuvvon lága rievdadeamis**

Addojuvvon Helssegis 30 beaivve juovlamánus 2002

Riikkabeivviid mearrádusa mielde

gomihuvvo sámedikkis suoidnemánu 17 beaivve 1995 addojuvvon lága 33 § ja 43 §:a 2 momeanta,*rievdaduvvo* 1 §, 15 §:a 2 momeanta, 18 §:a 2 momeanta, 18 b §:a 5 momeanta, 20 §:a 2 momeanta, 21—28 §, 30 §:a bajilčála, 31 sihke 34 ja 35 §, 36 §:a 1 momeanta ja 40 §, dakkárin go dain leat 15 §:a 2 momeanta ja 18 b §:a 5 momeanta lágas 1725/1995, sihke*lasihuvvo* láhkii odđa 4 a §, 5 §:i odđa 3 momeanta, 13 §:i odđa 2 momeanta, goas dálá 2 momeanta sirdása 3 momeantan, láhkii odđa 22 a, 23 a, 23 b, 25 a, 26 a—26 d ja 27 a §, 30 §:i odđa 2 momeanta sihke láhkii odđa 31 a—31 h, 37 a ja 40 a—40 c § čuovvovaččat:

1 lohku

5 §

Almmolaš njuolggadusat*Almmolaš doaibmaváldi*

1 §

Lága ulbmil

Sámediggi nanne doaimmas várás bargoortnega.

Sápmelaččain álgoálbmogin lea sámiid ruovttu-guovllus iežaset giela ja kultuvrra guoski iešrádden dan mielde go dán lágas ja eará sajis lágas ásahuvvo. Dán iešráddemii gullelaš bargguid várás sápmelaččat välljejit válggaiguin iežaset gaskavuodas sámedikki.

Sámediggi doaibmá vuoigatvuohtaministeriija hálddahussuorggis.

13 §

Sámedikki stivra

Válgajagi doaibmi stivrra ságajodiheaddji, guokte várreságajodiheaddji ja eará lahtut jotket goittoge barggusteaset dan rádjai, go odđa stivra lea válggaid manjá välljejuvvon.

4 a §

Hálddahusvuoigatvuodalaš njuolggadusaid heiveheapmi

15 §

Sámediggái ja dan doaibmaorgánaidda heivehuvvojit hálddahusmeannudanláhka (598/1982), diehtunaddimis hálddahusáššiin addojuvvon láhka (232/1966), virgeoapmahaččaid doaimma almmolašvuodas addojuvvon láhka (621/1999), olmmošdiehtoláhka (523/1999) ja arkiivaláhka (831/1994), juos dán lágas ii nuppeláhkai ásahuvvo.

Doaibmaválddi sirdin

Ovdalis 1 momeanttas máinnašuvvon doaibmaválddi sirdin ii leat lobálaš 7 §:s, 10 §:a 3 momeanttas, 11—14 §:s, 18 b, 18 c iige 18 j §:s oaivvilduvvon áššiin.

18 §

Áššiid giedahallan

Sámedikki ja dan ásahan doaibmaorgána lahttu lea easttalaš oassálastit dakkár mearrádusa bargamii, mii guoská persovnnalaččat su dahje su hálddahušmeannudanlága 10 §:a 2 momeanttas oaivvilduvvon lagašfuolkki dahje dakkárii máinnašuvvon momeantta mielde buohtastahtti olbmo.

18 b §

Ruhtadoallobadji ja ruhtadoalloloahpaheapmi

Ruhtadoalloloahpaheami galgá lágídit sámediggái nannema várás guđege jagi geassemánu loahpa rádjai.

20 §

Válgabiire ja válgalávdegoddi

Válggaid ollašuhtta 14 §:s oaivvilduvvon válgalávdegoddi.

21 §

Jienastanvuoigatvuohta

Sámedikki válggain lea ássanbáikái geahčakeahtta jietnavuoigadahtton juohkehaš mañimustá válgadoaimmaha mañimuš beaivve 18 jagi deavdi sápmelaš, guhte lea Suoma riikkavuloš dahje geas olgoriikka riikkavuložin leamaš ruovttugieldalágas (201/1994) oaivvilduvvon ruovttugielda Suomas dallego bivdaga válgalogahallamii váldimis lea galgan mañimustá bargat.

22 §

Válgadohkálašvuohta

Sámedikki válggain lea válgadohkálaš juohkehaš jietnavuoigadahtton, guhte lea miehtan evttohassan ja guhte ii leat vádjitválddalaš.

22 a §

Válggaid álggaheapmi

Válggaid álggaheamis galgá almmolaččat gula-hit.

23 §

Válgalogahallan

Válgalávdegoddi ráhkada jietnavuoigadahtton olbmuin válgalogahallama ovddit válggaid válgalogahallama ja olmmošdiehtoortnega dieđuid vuodul. Válgalogahallamii merkejuvvojit jietnavuoigadahtton olbmo namma, persovdnummir, ruovttugielda ja čujuhus, juos ruovttugielda ja čujuhus leat dieđus. Ruovttugieldda ja čujuhusa ii goittotge oaččo merket válgalogahallamii, juos dát dieđut leat virgeopmahaččaid doaimma almmolašvuodas addojuvvon lága 24 §:a 1 momeantta 31 čuoggá mielde čiegusin doalahatit.

Jietnavuoigadahtton olbmot merkejuvvojit válgalogahallamii alfabehtalaš ortnegii gielddaid mielde, juos ii 1 momeanttas eará čuovo.

23 a §

Válgalogahallama ráhkadeapmi

Válgalogahallamii galgá bivdaga vuodul váldit das áilu jietnavuoigadahtton sápmelačča. Válgalogahallamii merkejuvvon olbmo galgá sihkkut eret válgalogahallamis su almmuhettiin, ahte son ii šat hálit leat merkejuvvon válgalogahallamii, dahje juos son lea jápmán. Bivdaga ja almmuhusa galgá bargat válgalávdegoddái mañimustá válgajagi ovdal leahkki juovlamánu 31. beaivve ovdal diibmu 16.

Válgalogahallama ráhkadeami oktavuodas válgalávdegoddi sáhtta iežas álgagis váldit vuhtii válgalogahallamii merkejuvvon jietnavuoigadahtton olbmo ovddit válggaid mañná jienastanvuoigatvuođa agi deavdán máná ja 21 §:s ásahuvvon áiggi rádjai jienastanvuoigatvuođa agi deavdi máná. Dakkár olbmo sáhtta goittotge váldit válgalogahallamii easkka das mañná, go son lea čálalaččat almmuhan válgalávdegoddái, ahte doallá iežasa dán lágas oaivvilduvvon sápmelažžan.

Válgalávdegoddi nanne ja vuolláičállá válgalogahallama mañimustá válgajagi guovvamánu mañimuš beaivve.

23 b §

Válgalogahallama dieduid ulbmilčatnasupmi

Válgalogahallama ja dasa gullelaš dieduid ii oáččo geavahit eará ulbmilii go sámedikki válggaid doaimmaheapmái.

Sámedikki stivrras lea goittotge vuoigatvuohta geavahit ja luohpadit válgalogahallama dieduid statistihkkabargguid ja dieđalaš dutkandárkkuhusaid várás nu, ahte čuvvojuvvo mii virgeoapmahaččaid doaimma almmolašvuođas addojuvvon lága 28 §:s ášahuvvo.

24 §

Almmuhangoarta ja mearrádus

Válgalávdegoddi ráhkada juohke válgalogahallamii váldojuvvon olbmoss almmuhangoartta, mas oidnojit jietnavuoigadahtton olbmoss válgalogahallamii váldojuvvon dieđu, válgalogahallama oaidninláhkai doallan, válggain jienasteapmi sihke válgabeaivi ja 31 a §:s ášahuvvon vuoigatvuohta jienastit válgabeaivve, juos válgabeaivve jienasteapmi ordnejuvvo, ja válgalávdegoddi čujuhus.

Válgalávdegoddi sádde almmuhangoartta iešguhtet jietnavuoigadahtton olbmui, gean čujuhus lea dieđus, áiggil ovdal go válgalogahallan biddjojuvvo oaidninláhkai.

Válgalávdegoddi mearrádus, mainna válgalávdegoddi lea hilgon dahje guođđán dutkakeahtta olbmo bivdaga boahit váldot válgalogahallamii, dahje almmuhusa boahit das eret sihkkujuvvo, sáddejuvvo áššeasálašii áiggil ovdal válgalogahallama ásaheami oaidninláhkai.

25 §

Válgalogahallama oaidninláhkai doallan

Válgalávdegoddi ása válgalogahallama dahje das leahkki dieđu earet persovdnummiriid oaidninláhkai nu, ahte oaidninláhkai doallama guoski ággi nohkamis lea áigi válggaid doaimmaheapmái uhcimustá vihtta mánotbaji.

Válgalogahallan dollojuvvo oaidninláhkai 10 maŋŋálas árgabeaivve, ii goittotge árgalávvardaga, uhcimustá golbma diimmu beaivvis.

Válgalogahallama oaidninláhkai doallamis galgá almmolaččat gulahit.

25 a §

Válgalogahallama almmolašvuohta

Juohkehaččas lea vuoigatvuohta oahpásmuvvat válgalogahallamii ja dan ráhkadeapmái gullelaš áššebáhpáriidda dan áigge, go válgalogahallan dollojuvvo oaidninláhkai. Válgalogahallama ja dan ráhkadeapmái gullelaš áššebáhpáriid ii oáččo addit kopierema dahje govvideami várás iige dain oáččo addit kopijaid. Válgalogahallamii merkejuvvon olbmoss lea goittotge vuoigatvuohta oážžut nuvtá váldosa sus válgalogahallamii merkejuvvon dieđuin.

Sus, guhte lea bivdán boahit merkejuvvo válgalogahallamii, lea vuoigatvuohta oážžut dieđu ášši gieđahallamii gullelaš áššebáhpáriin nugo virgeoapmahačča doaimma almmolašvuođas addojuvvon lága 11 §:s ášahuvvo.

Válgalogahallama sihke dakkár válgalogahallama ráhkadeapmái gullelaš áššebáhpáriid, mat sistisdollet dieđu olbmo etnihkalaš duogázis, galgá doallat čiegusin eará go 1 momeanttas oavvilduvvon áigge. Čiegusindoallangeatnegasvuohta ii eastte dieđu addima válgalogahallamis dasa, guhte dárbaša dieđu jienastanvuoigatvuođa čilgema várás.

Válgalogahallama ráhkadeapmái gullelaš áššebáhpáriid almmolašvuođas lea muđui fámus, mii virgeoapmahaččaid doaimma almmolašvuođas addojuvvon lágas ášahuvvo.

26 §

Válgalogahallama njulgengáibádus

Guhte oavvilda, ahte son lea eahpevuoigallaččat guđdojuvvon eret válgalogahallamis dahje ahte su guoski merkejupmi válgalogahallamis lea boastut, sáhtta čálalaččat gáibidit njulgema válgalávdegottis maŋimustá 14. beaivve válgalogahallama oaidninláhkai doallama guoski ággi nohkamis. Válgalávdegoddi galgá šiehttat áššis hohpolaččat.

Válgalávdegoddi mearrádussii duhtameahtton sáhtta bidjat njulgengáibádusa sámedikki stivrra gieđahallamii maŋimustá 14. beaivve dan beaivvis, go son lea ožžon mearrádusas dieđu. Stivra galgá šiehttat áššis hohpolaččat.

Juos válgalávdegoddi dahje sámedikki stivrra mearrádus sistisdoallá dan, ahte olmmoš váldojuvvo válgalogahallamii, válgalávdegoddi sádde fargamusat jietnavuoigadahtton olbmui 24 §:s oavvilduvvon almmuhangoartta.

26 a §

Iešnjulgen

Juos vágálgávdegoddi geahččá, ahte olmmoš lea eahpevuoiggalaččat guđđojuvvon eret vágálgalahallamis dahje eahpevuoiggalaččat váldojuvvon dasa dahje ahte su guoski merkejupmi vágálgalahallamis lea boastut, vágálgávdegottis lea virggi bealis vuoigatvuohta lasihit olbmo vágálgalahallamii dahje sihkkut eret su vágálgalahallamis dahje divvut su guoski boasto merkejumi. Nuppástusaid galgá bargat mañimustá guokte mánotbaji ovdal vágálgadoaimmahusa álggaheami.

Sihkodettiin eret olbmo vágálgalahallamis galgá das bargat čálalaš mearrádusa ja addit dan diehtun áššeosálaš olbmui.

Lasihettiin olbmo vágálgalahallamii galgá sutnje farggamusat sáddet 24 §:s oaivvilduvvon almmuhangoartta.

Divodettiin vágálgalahallamis leahkki boasto merkejumi galgá divvumis farggamusat almmuhit áššeosálaš olbmui, juos dat ii leat čielgasit dárbbasmeahtun.

26 b §

Váidda alimus hálddahusriektái

Sámedikki stivrra 26 §:s oaivvilduvvon mearrádussii ja vágálgávdegotti 26 a §:s oaivvilduvvon mearrádussii sáhtá ohat nuppástusa váidimiin alimus hálddahusriektái mañimustá 14. beavve dan beavvis, go áššeosálaš olmmoš lea ožžon mearrádušas dieđu.

Váidaga dahkamis lea mudui fámus, mii hálddahuslágageavahanlágas (586/1996) ásahuvvo.

Alimus hálddahusriekti galgá addit mearrádušas farggamusat dieđu váidái, sámedikki stivrii ja vágálgávdegoddái, mii galgá bargat vágálgalahallamii mearrádusa dihte vejolaččat boahtti nuppástusaid ja dárbbasettiin galgá sáddet áššeosálaš olbmui 24 §:s oaivvilduvvon almmuhangoartta.

26 c §

Vágálgalahallama lágafápmu

Juos ásahuvvon áigge siste ii leat bargon vágálgalahallama njulgengáibáduš, vágálgávdegoddi merke vágálgalahallamii duodaštusa das, ahte logahallan lea lágafámolaš.

Juos njulgen lea gáibiduvvon, vágálgávdegoddi merke vágálgalahallamii mearrádušas vejolaččat boahtti njulgemiid. Njulgema buohta galgá

máinnašit mearrádusa, masa merkejupmi vuodduduvvá.

Ovdal vágálgadoaimmahusa álggaheami vágálgávdegoddi merke vágálgalahallamii duodaštusa das, ahte vágálgalahallan lea 2 momeanttas oaivvilduvvon vugiin dahkkon njulgemin lágafámolaš. Vágálgalahallan dollojuvvo lágafámolažžan dan easteteahtta, ahte loahpalaš mearráduš vágálgalahallama njulgema guoski gáibádussii ii leat ovdal vágálgadoaimmahusa álggaheami addojuvvon dahje buktuojuvvon vágálgávdegotti dihtui. Lágafámolaš vágálgalahallama galgá rievdameahhtumit vágálgain čuovvut.

26 d §

Jienasteapmi duopmostuolu mearrádusa vuodul

Olbmui, guhte ovdal jienaidrehkenastima álggaheami ovdanbukta vágálgávdegoddái dahje vágabeavve vágálgadoaimmagoddái alimus hálddahusrievtti mearrádusa jienastanvuoigatvuođas, várrejuvvo dilálašvuohta oážžut vágálgášebeháhpáriid ja jienastit.

Olmmoš lea geatnegas luohpadit vágálgávdegoddái dahje seammaláhkai vágálgadoaimmagoddái mearrádusa dahje das riektagin duodaštuvvon kopiija áššis, mii guoská vágálgalahallamii merkema.

27 §

Evttohasaid bidjan

Evttohasa sámedikki vágálgain sáhttet bidjat uhcimustá golbma jietnavuoigadahtton sápmelačča nu, ahte guđdet vágálgávdegoddái áššálaččat devdovuvvon ja vuolláičállojuvvon evttohasohcamuša mañimustá 31. beavve ovdal vágálgadoaimmahusa álggaheami ovdal diibmu 16. Ohcamušas galgá leat:

1) evttohasa dievaslaš namma ja dárbbasettiin evttohasa almmolaččat dovdojuvvon gohčodanamma, persovdnanummir, árvu, ámmát dahje doaibma eanemustá guvttiin dajaldagain sihke ruovttugiella ja čujuhus; ja

2) evttohasa čálalaš miehtan álgit sámedikki áššáigullelaš vágálgain evttohasan.

Evttohasa bidjan olbmuiin čohkiida välljensearvi, mii nammada gaskavuodastis áššeolbmo ja várreáššeolbmo.

Iešguhte jietnavuoigadahtton oážžu oassálastit dušše ovttá evttohasa bidjamii. Juos olmmoš gullá guovtte dahje eanet välljensearvi, vágálgávdegoddi galgá sihkkut su eret buohkain dain.

Válljensearvi áššeolbmui galgá várret dilálašvuoda dievasmahttit dahje njulget ohcamuša

dieduid mañimustá 27. beavve ovdal válgadoaim-
mahusa álggaheami ovdal diibmu 16.

27 a §

Evttohaslogahallan

Válgalávdegoddi ráhkada válgadohkálaš evtto-
hasain evttohaslogahallama mañimustá 21. beavve
ovdal válgadoaimmahusa álggaheami. Evttohaslo-
gahallamis lea oktasaš bajilčála, mii spesifisere vál-
gga, sihke logahallan evttohasain nummirortnegis
álgimiin nummiris 2. Evttohasaid ortnet logahalla-
mis mearrašuvvá válgalávdegotti vuorbádeami
vuodul.

Juohkehaš evttohasas merkejuvvo evttohasloga-
hallamii nummir, namma ja árvu, ámmát dahje
doaibma eanemustá guvttiin dajaldagain, sihke
ruovttugiela. Evttohasa ovdanamain rattát dahje
dan sajis sáhtá geavahit evttohasa almmolaččat
dovdojuvvon gohčodannama dahje oaniduvvon ov-
danama. Evttohaslogahallama galgá almmustahttit,
sáddet váлгаáššeolbmuide ja doallat válggaid áigge
oaidninláhkai.

Válgalávdegotti 1 momeanttas oaivvilduvvon
mearrádussii ii oaččo ohcat sierra nuppástusa.

28 §

Válgadoaimmahus

Sámedikki válggat doaimmahuvvojit čakča-
mánu vuosttas dievas vahku vuossárggas álgá njealji
vahku áigge. Válggat doaimmahuvvojit poastta
bokte, muhto lea vejolaš válgalávdegotti nu mearri-
dettiin sámiid ruovttuguovllus lassin doaimmahit
válgabeaivve jienasteami. Válggaid doaimmahea-
mis galgá almmolaččat gulahit.

30 §

Jienasteapmi poastta bokte

Poastta bokte sáddejuvvon váлгаáššebáhpárat
galget leat válgalávdegottis, ovdal go jienaid rehke-
nastin álgá.

31 §

*Jienasteapmi máhcahemiin váлгаáššebáhpáriid
válgalávdegotti doaimmahahkii*

Jietnavuoigadahtton olmmoš sáhtá máhcahit

30 §:s oaivvilduvvon váлгаáššebáhpáriid persov-
nnalaččat maiddái válgalávdegotti doaimmahahkii
dahje eará doaibmabáikkiide válggaid goalmát die-
vas vahku vuossárgga ja njealját dievas vahku bearja-
daga gaskasaš áigge. Jienasteapmi lea čadahuvvon,
go jietnavuoigadahtton olmmoš lea ožžon guitte
váлгаáššebáhpáriid guoddimis.

Válgalávdegoddi galgá fuolahit das, ahte dan sierra
doaibmabáikkiide guđđojuvvon váлгаáššebáhpárat
seailluhuvvojit váлгаčiegusvuoda sihkarasti vugiin
ja ahte váлгаáššebáhpárat doaimmahuvvojit
dorvvolaččat válgalávdegotti Anára doaimmahahkii,
ovdal go jienaid rehkenastin álgá.

31 a §

Válgabeaivve jienasteapmi

Juos válgabeaivve jienasteapmi ordnejuvvo, vál-
gabeaivi lea válggaid njealját vahku sotnabeaivi.

Válgabeaivve jienasteapmi doaimmahuvvo seam-
ma áigge juohke sámiid ruovttuguovllu gielddas.
Iešguhtet gielddas lea okta jienastanbáiki.

Jietnavuoigadahtton olmmoš oážžu jienastit dušše
dan sámiid ruovttuguovllu gielddas, mii lea merkeju-
vvon válgalogahallamii su ruovttugieldan.

Jienasteami galgá ordnet nu, ahte váлгаčiegus-
vuohta seailu.

31 b §

Jienastanáigi

Válgabeaivve jienasteapmi álggahuvvo diibmu 10
ja dat jotkojuvvo boatkkaheamet diibmu 18:i.

Buot daid jienasteaddjiin, geat leat ovdal diibmu
18 boahán báikki ala vuordit jienastanvuoruset, lea
vuoigatvuohta jienastit. Vuordinlanja galgá giddet
diibmu 18. Giddemis galgá dan ovdal almmuhit jie-
nastit boahán olbmuide.

31 c §

Válgadoaibmagoddi

Válgalávdegoddi galgá áiggil ovdal válggaid ásaht
iešgudet jienastanbáikki várás válgadoaibmagotti,
masa gullet golbma lahtu ja guokte várrelahtu nu, ahte
áššáigullelaš gieldda válgalávdegottis ovddasteaddji
lahtu ja su persovnnalaš várrelahttu leaba válgadoai-
bmagotti oktan lahttun ja várrelahttun.

Válgadoaibmagotti ságajodiheaddjin doaibmá do-
aibmagottis válgalávdegotti ovddasteaddji lahttu.
Várreságajodiheaddji válgadoaibmagoddi vällje
dárbbasettiin gaskavuodastis.

Válgadoaibmagoddi lea mearridanválddálaš golmmalahttosazžan.

31 d §

Ráhkkandoaimmat

Válgalávdegoddi galgá fuolahit das, ahte jienastanbáikkis leat:

- 1) dakkár jienastangohpet jienasteami várás, mat sihkkarastet válgáčiegusvuoda seailuma;
- 2) dárbbášlaš mearri jienastanlihpot ja válgasteampalat;
- 3) evttohaslogahallamat, mat biddjojít oaidnínláhkaí válgalatnjii, vuordinlatnjii ja jienastangohppii;
- 4) seilenneavvut;
- 5) riektagin duodaštuvvon válddus válgalogahallamis áššáigullelaš gieldda jietnavuoigadahtton olbmuid guoski osiin (*jienastanguovllu válgalogahallan*); sihke
- 6) válgaurdna.

31 e §

Válgaveahkki

Juohke jienastanbáikkis galgá leat báikki alde válgalávdegotti nammadan válgaveahkki, guhte jienasteaddji bivdagis veahkeha su merkejumi bargamis jienastanlihppui.

Olmmoš, gean nácca bargat jienastanmerkema, lea dovdomassii hedjonan, oažžu geavahit jienastanmerkema čállimis veahkkin iežasa válljen veahki.

Ovdalis 1 ja 2 momeanttas oaivvilduvvon veahki galgá leat sámedikki válggain jietnavuoigadahtton olmmoš. Olmmoš, guhte lea evttohasan áššáigullelaš válggain, ii oaččo leat válgaveahkkin iige jienasteaddji válljen veahkkin.

Veahkki lea geatnegas dovddolaččat ollašuttit jienasteaddji oaivila jienasteamis sihke doallat suollemassan jienasteami oktavuodas ožžojuvvon dieduid.

31 f §

Válgabeaivve jienasteami álggaheapmi

Válgabeaivve jienasteami álggedettiin válgadoaibmagotti ságajodiheadji galgá čájehit das báikki alde leahkki jienasteaddjiide, ahte válgaurdna lea guorus, sihke das maŋŋá giddet urnta válgalávdegotti seaillain. Válgaurtna ii oaččo rahpat das maŋŋá, go dat lea válgabeaivve jienasteami álggedettiin

giddejuvvon ovdal go sámedikki válggaid jienaidrehkenastin 34—36 §:a njuolggadusaid vuhtii váldimiin álggahuvvo.

31 g §

Jienasteapmi válgabeaivve

Jienasteaddji galgá diedihit iežasa jienastanbáikkis válgadoaibmagoddi, mii galgá fuolahit das, ahte jienasteaddji ii oaččo jienastit ovdal go son lea gávnnavuvvon jietnavuoigadahtton olmmožin.

Jienasteaddji lea geatnegas ovdanbuktit válgadoaibmagoddi duodaštusa identitehtas.

Jienasteaddji galgá nu čielgasit merket jienastanlihppui dan evttohasa nummira, gean buorrin son addá jiena, ahte ii sáhte boahit eahpečielggasvuolta das, gean evttohasa son oaivvilda. Merkejumi galgá bargat jienastangohpes nu, ahte válgáčiegusvuolta seailu.

Jienasteaddji, guhte lea bargan merkejumi jienastanlihppui, galgá addit jienastanlihpo nu ahte lea máhccon dan, válgadoaibmagoddi steampalastima várás. Jienasteaddji galgá das maŋŋá luoitit jienastanlihpo válgaurdnii.

Válgadoaibmagoddi bargá válgalogahallamii merkejumi das, ahte jienasteaddji lea geavahan jienastanvuogitvuoda.

31 h §

Válgabeaivve jienasteami nohkan ja válgabeavdegirji

Válgabeaivve jienasteami nohkama maŋŋá válgadoaibmagoddi galgá fuolahit das, ahte seilejuvvon válgaurdna ja jienastanmerkemiid sisttisdoalli jienastanguovllu válgalogahallan fievrdivvojit válgáčiegusvuoda seailuma sihkkarasti vugiin válgalávdegotti Anára doaimmahakkii. Válgalávdegoddi galgá fuolahit válgaurtna ja jienastanguovllu válgalogahallama seailuheamis dorvvolaš báikkis jienaidrehkenastima álggaheami rádjai.

Válgadoaibmagoddi galgá lassin fuolahit das, ahte válgabeaivve jienasteamis dollojuvvo beavdegirji, masa jienastanbáikkiid mielde merkejuvvojit:

- 1) beaivi sihke diibmoággit, goas válgabeaivvi jienasteapmi álggii ja celkojuvvui leat nohkan;
- 2) mielde leamašan válgadoaibmagotti lahtut ja várelahtut;
- 3) válgaveahkit sihke jienasteaddjiid iežaset válljen veahkit sihke
- 4) jienasteaddjiid lohkumearri.

34 §

Jienaidrehkenastima álggaheapmi

Válgalávdegoddi rehkenastigoahtá jienaid válgadoaimmahusa maŋŋá boahhti vuossárgga diibmu 18. Jienaid rehkenastima álggaheami maŋŋá boah-
tán sáddenkonfaluhtat guđđojuvvojit rabakeahtá ja
vuhtiiváldde-keahtá. Doaimmahusas dollojuvvo
beavdegirji.

Válljensearvvi áššeolbmoss dahje várreáššeolb-
mos lea vuoigatvuohta leat mielde jienaidrehkenas-
timis.

35 §

Merkejupmi válgalogahallamii

Jienaidrehkenastin álggahuvvo nu, ahte rahppo-
jit sáddenkonfaluhtat ja merkejuvvojit 30 ja 31 §:s
ásahuvvon vugiin buot jienastanolbmot sádden-
reivve mielde válgalogahallamii.

Jienasteami galgá guoddit vuhtiiválddekeahtá:

1) juos jienastan olmmoš ii leat merkejuvvon
válgalogahallamii jietnavuoigadahtton olmmožin
dahje juos gávnnavuvvo, ahte son lea jápmán ovdal
válgadoaimmahusa álggaheami;

2) juos sáddenreivve lea nu váilevaš, ahte ii boađe
čielgasit ovdan, guhte lea jienastan; dahje

3) juos válgakonfaluhttii lea dahkkon jienas-
teaddji dahje evttohasa guoski dahje eará áššehis
merken.

Eará go válgabeaivve jienasteami galgá guoddit
vuhtiiválddekeahtá maiddá, juos jienastanguovllu
válgalogahallamii dahkkon merkejumiin albmana,
ahte áššeosálaš lea jienastan válgabeaivve.

Maŋnelgo buot jienastan olbmot leat merkeju-
vvon válgalogahallamii ja jienasteamis vuhtiiváld-
dekeahtá guđđojuvvon válgakonfaluhtat sádden-
reivviideaset siste leat sirrejuvvon dohkkehuvvon
válgakonfaluhtain, biddjojuvvojit dohkkehuvvon
válgakonfaluhtat rabakeahtá válgaurdnii.

36 §

Jienastanlihpuid juogadeapmi joavkkuide

Go buot dohkkehuvvon válgakonfaluhtat leat
válgaurtnas, rahppojuvvojit buot válgaurtnat ja válg-
akonfaluhtat.

— — — — —

37 a §

Válgaáššebáhpáriid sealluheapmi

Evttohaslogahallan, jienastanlihpot ja jienastan
olbmuid guoski merkejumiin rustejuvvon válgalo-
gahallan ja eará válggain geavahuvvon materiála
sealluhuvvojit nugo das sierra ásahuvvo.

40 §

*Válggaid bohtosa guoski njulgengáibádus ja
váidda*

Jietnavuoigadahtton olmmoš, guhte oaivvilda,
ahte válgalávdegotti mearrádus válggaid bohtosa
nannemis dahje válggaid ollašuttimii gullevaš
eará doaimma lea lágavuostásaš, sáhtá dahkat sá-
medikki stivrii njulgengáibádusa maŋimustá 14.
beaivve dan beaivvis, go válgalávdegoddi lea nan-
nen válggaid bohtosa.

Sámedikki stivra galgá giedahallat njulgengái-
bádusa hohpolaččat ja maŋimustá ovdal válgajagi
loahpa.

Sámedikki stivrra mearrádussii sáhtá ohat nup-
pástusa váidimiin alimus hálddahasriektái maŋi-
mustá 14. beaivve dan beaivvis, go áššeosálaš lea
ožžon sámedikki stivrra mearrádusa diehtun. Nup-
pástusohcamis čuvvojuvvo muđui, mii hálddahas-
lágaveavahanlágas ásahuvvo.

Juos válgalávdegotti 1 momeanttas oaivvildu-
vvon mearrádus dahje doaimma leamašan lágavuos-
tásaš ja dat lea váikkuhan válggaid bohtosii, válg-
gaid bohtosa galgá njulget ja stáhtaráđdi galgá
dárbbasettiin mearridit sámedikki lahtuid ja várre-
lahtuid válggaid njulgejuvvon bohtosa mielde.

Juos válggaid boadus ii leat njulgemis, válggaid
galgá mearridit doallat oddasit.

40 a §

Váidaga dihte odda válggat

Odda válggaid doaimmaheamis fuolaha, juos
vejolaš, seamma válgalávdegoddi go gomihuvvon
válggain. Odda válggain geavahuvvo seamma lá-
gafámolaš válgalogahallan ja evttohaslogahallan go
gomihuvvon válggain, juos ii sámedikki stivra dah-
je alimus hálddahasriektái mearrádusastis nup-
peláhkai mearrit. Odda válggaid doaimmaheamis
lea heivvolaš osiin muđui fámus, mii ieš válggaid
doaimmaheamis lea ásahuvvon.

Ođđa válggat doaimmahuvvojit dan kaleandar-
mánotbaji áigge, mii álgá guovtte dievas kaleandar-
mánotbaji geažis l momeanttas máinnašuvvon me-
arrádusa addima maŋŋá. Válgadoaimmahus álgga-
huvvo sáddemiin jietnavuoigadahtton olbmuide
29 §:s máinnašuvvon válgaáššebáhpáriid.

Ođđa válggaid bohtosis galgá dalán almmuhit
vuoigatvuohtaministerijai.

40 b §

*Sámedikki lahtuid ja sámedikki ásahan doaib-
maorgánaid doaibmaválddálašvuohta*

Gomihuvvon válggain välljejuvvot bohtán sá-
medikki lahtut ja várrelahtut bissot bargguineaset,
dassáži go ođđa válggaid boadus lea nannejuvvon
ja stáhtaráđdi bohtosa mielde lea mearridan sáme-
dikki lahtuid bargguide. Mii ovdalis ásahuvvo,
guoská seammaláhkai maiddái sámedikki ásahan
doaibmaorgánaid lahtuid.

Helssegis 30 beaivve juovlamánus 2002

40 c §

Lagat njuolggadusat

Vuoigatvuohtaministeriija ásašusain sáhtta ad-
dit lagat njuolggadusaid :

- 1) válggaid guoski gulahusain;
- 2) válgalogahallamii ohcaleamis ja válgaloga-
hallamis eret sihkkumis sihke ohcamuššii gullevaš
čilgehusain;
- 3) válgalogahallama oaidninláhkai doallamis;
- 4) evttohaslogahallama almmustahttimis ja oaid-
ninláhkai doallamis;
- 5) jienastanlihpos; sihke
- 6) válgaáššebáhpáriid seailluheamis.

Dát láhka bohtá fápmui l beaivve ođđa jagemá-
nus 2003.

Lága 21 §:a ii heivehuvvo vuosttas lága fápmui-
bohtima maŋŋá doaimmahuvvon sámedikki vál-
gain.

Ovdal lága fápmuibohtima sáhtta álgit dan
ollašuttima gáibidan doaibmabijuide.

Dásseválldi Presideanta

TARJA HALONEN

Vuoigatvuohtaministar *Johannes Koskinen*